

OBSAH.

PŘEDMLUVA K II. DÍLU DĚJIN	XV.
ÚVOD	1
Rozdělení obrozené literatury. Literárně historický přehled o obrozené literatuře	1

HLAVA PRVNÍ.

České obrození za vlivů světových a osvicenských idejí. Badání historická. Josef Dobrovský v době osvicenské.

I. Josefinismus v praxi a v literatuře, Reformní snahy doby tereziánsko-josefinské; povznesení lidu hmotné a mravní; nové zřízení v školství obecném, na gymnasiích a na universitách. Náboženská snášelivost; toleranční patent Josefa II. z r. 1781. Literární ohlas politického a kulturního usilování osvicenského hlavně v časopisech a brožurách. Spor o světečtví Jana Nepomuckého. Hus a husitství v osvicenské literatuře.	5
II. <i>Badání historické a literárně historické.</i> Příklad z ciziny. Pěstování domácí historie v klášteřích, Gelasius Dobner, Česká společnost nauk. Mik, Adaukt Voigt, Fr. Martin Pelcl, Ignác Cornova, Hlavní zástupcové historického badání na Moravě: Otto Steinbach z Kranichsteina, Jos, Vratislav Monse historik a jmenovitě badatel o zemském právu moravském. Topografové Jaroslav Schaller a Jos, Fr. Schwoy, Historie a vlastivěda na Slovensku: Ladislav Bartolomeides, Východištěm studií literárně historických je Balbínova „Bohemia docta“. Literárně historické publikace M. A. Voigta, K. R. Ungar, Vác, Fort, Durych, Fr. F. Procházka jako literární historik. Obrozenští bibliofilové.	25
III. <i>Josef Dobrovský.</i> Dobrovský u vrstevníků a u pozdějších literárních historiků. Studijní léta, Soukromé učitelování u Nostizů, Počátky literární činnosti, „Pražský zlomek evangelia sv. Marka.“ Časopis „Böhmische (und mährische) Literatur“ a „Literarisches Magazin“. Dobrovský osvicenec a bojovník za svobodu přesvědčení, Názor náboženský; láska k přírodě. Úsilí o povznesení a ustálení české řeči spisovně, Dobrovský a Slovensko; proti separatistickým snahám bernolákovců, Jiří Ribay.	64
Mluvnice a slovníky české řeči v posledních dvou desetiletích XVIII. století, Fr. Jan Tomsa, K. Hynek Thám, Dobrovského spisy o české řeči: Deutsch-böhmischer Wörterbuch, Bildsamkeit der slawischen Sprache, Vergleichung der russischen und böhmischen Sprache, Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen Sprache, O české prosodii.	91
Dobrovského účast v badání historickém. Spory o počátky křesťanství a křesťanské kultury u nás, Dobrovského studie literárně historické, „Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur“, Badání o českých prvotiscích, „Literarische Nachrichten von einer . . . Reise nach Schweden und Russland.“ Dobrovského badání o českých překladech bible, „Über den ersten Text der böhmischen Bibelübersetzung“. Třetí vzdělání „Dějiny“: Geschichte der böhmischen Sprache und ältern Literatur“.	98
Počátky slavistických studií u nás vlivem studií biblických, kla-	

sické a germánské filologie a historického badání, Aug. Lud. Schlözer, J. J. Rousseau a Herder, V. F. Durych a jeho spis „Bibliotheca slavica“, Dobrovský řešil v slavistice kromě badání o církevně slovanských textech vesměs jednotlivá konkrétní témata: rozdělení slovanských řečí, etymologický výklad národních jmen Čech (Slezan), Slovan; o nejstarších sídlech Slovanů; podal příspěvek k slovanským starožitnostem a k povaze starých Slovanů, „O oddanosti a náklonnosti slovanských národů k rodu habsburskému“, Slovanský základ v Cestě do Ruska, ...	111
Dobrovský na Moravě v letech 1787—1790. Po návratu život v Praze a na českém venkově, Studijní cesty Dobrovského. Dobrovský jako člověk. Smýšlení české a slovanské, ...	128

HLAVA DRUHÁ.

Oživení české řeči a národnostní uvědomování československého národa. Česká literatura osvícenská.

- I. Snahy centralistického absolutismu o zavedení státní řeči německé. Jeho podpora řeči neněmeckých na prospěch prostého lidu. Obrany českého jazyka: Fr. Jos. hr. Kinského, B. Balbína, Al. Hanka, K. Ign. Tháma, Jana Rulíka, šíření českého uvědomení ve všech vrstvách a ve všech zemích československého národa, ... 134
- II. Osvícenská literatura vzdělávací a poučná, Durychův a Procházekův překlad bible. Procházka vydává staré české spisovatele. V. M. Kramériusa literární činnost v osvícenském duchu; jeho účast v české beletrii; popisy cizích zemí; vydávání starších spisů; Kramérius novinář. — Vzdělávací literatura na Slovensku. „Staré noviny literního umění“, Juro Fandli a jiní vzdělatelé lidového čtení. Fr. Tomsa a Jan Rulík, Fr. Vavák, Jan Jeník z Bratřic 151
- III. Vývoj českého divadla v osvícenském období. Veršované proslovy a oslavy. „Bouda“. Divadlo u Hybernů. — Ráz českých her dramatických. Václav Thám. České hry historické. Ant. Jos. Zíma. Prokop Šedivý; pokus o pražskou lokální frašku. Divadlo na českém venkově. Česká osvícenská zábavná próza. Vliv německé beletrie. M. V. Kramérius. Prokop Šedivý. Jednotlivé významnější povídky 175
- IV. Čeští veršovci v době osvícenské. České rokoko. Tradiční veršovci světské i duchovní, hlavně slovenští. Básně příležitostné. V. Tháma „Básně v řeči vázané“ (1785). Ant. Jaroslava Puchmajera „Sebrání básní a zpěvů“ (1795, 1797) a „Nové básně“ (1798, 1802, 1814). Ant. Jar. Puchmajer, Šebestián Hněvkovský, Vojtěch Nejedlý, Jos. Miloslav Rautenkranc. Vác. Stach. Augustin Doležal. Jos. Ignác Bajza, ... 196
- V. Jan Nejedlý, překladatel I. zpěvu Iliady a Geßnerových idyl; jeho časopis Hlasatel Český. Jiří Palkovič veršovec, profesor české řeči a literatury v Bratislavě, redaktor Týdeníku, autor Česko-německolatinského slovníku. Bohuslav Tablic básník; jeho „Poezie“ a „Paměti československých básníkův“. Jos. Heřman Agapit Gallaš 236
- VI. Časopisy poučné a zábavné. Hromádkovy „Prvotiny pěkných umění“. Časopisy V. R. Kramériusa, jmenovitě „Čechoslav“. Matěj Jos. Sychra a jeho mravně vzdělatelné časopisy. Jan Hýbl a jeho „Rozmanitosti“. Čeští veršovci, známí hlavně z časopisů let desátých a dvacátých: Jos. Liboslav Ziegler a jeho časopisy, Fr. Vladislav Hek, Fr. Bohumír Štěpnička, Milota Zdirad Polák. 256

HLAVA TŘETÍ.

Jungmann a jeho škola. Počátky české romantiky. Úsilí vytvořit slavnou minulost slovansko-českou padělanými památkami.

I. Jungmann básník a buditel.

Jungmannovy studie a působení na gymnasiu litoměřickém. V Jungmannově rozpravě „O jazyku českém“ je nový program práce buditelské a nové cíle české literatury. Jungmannovy překlady: Chateaubriandovy „Ataly“, Bürgrovy „Lenory“, anglických básní Tomáše Graye, Alex. Popa, Miltonův „Ztracený Ráj“. Překlady z Goetha, z Schillera a jiných. Zásluha o novočeskou řeč básnickou. Básně původní. Jungmannovy práce publicistické na obranu díla buditelského. — Antonín Marek, básník a publicista. Slovanská myšlenka u Jungmanna a u Ant. Marka. 273

II. Mladý Šafařík a Palacký v životě a na učení; jejich činnost básnická. Jungmann, Šafařík a Palacký pro prosodii časoměrnou. Jan Benediktí (Blahoslav), „Počátkové českého básnictví, obzvláště prosodie“ a boje jimi vzbuzené. Hněvkovského „Zlomky o českém básnictví, zvláště pak o prosodii“. Palackého stati z estetiky. Náboženský názor. 300

III. Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský.

Počátky české romantiky za vlivů romantiky německé. Romantické pojetí historie české a slovanské. — V. Hanka. Jeho činnost básnická. „Pisně“; „ohlasy“ lidových písní českých, ruských, srbských. Překlady: „Prostonárodní srbská Musa od Čech převedená“, „Igor Svjatoslavič“, „Krkowiaky“, „Geßnerovy Idylly“. Vydávání staročeských památek; práce literárně historické. Hanka Slovan. Péče o slovanské spisy pro knihovnu Českého musea. — Josef Linda romantik; jeho hlavní spis, román „Záře nad pohanstvem“. 321
Literární falsa v cizích literaturách. Psychologický základ novočeských padělků. „Pisně pod Vyšehradem“. Rukopis Královédvorský; látkový rozbor. Rukopis Zelenohorský; obraz skvělého dávnověku slovanského, Česká falsa ohlasem světových děl i současných teorií estetických a literárně historických. Shody s národními písněmi slovanskými, zvláště ruskými. Historie a kulturní historie úskalím pro falsátory. Český nacionalismus XIX. století v RKZ. „Staročestina“ padělků. Původcové Rukopisů Hanka a Linda. V. A. Svoboda. Milostná píseň krále Václava. Literárně historický a estetický význam RKZ. Hankovy padělky filologické a kulturně historické. Boje o padělky. 341

HLAVA ČTVRTÁ.

Počátky české vědy.

I. Jungmann zakladatelem české obrozenecké vědy.

Snahy Jungmannovy a jeho školy o českou vědu; šlo hlavně o českou terminologii. Jungmannova „Slovesnost“, Markova „Logika neb Umnice“; později „Základní filosofie“ a „Metafysika“. Vinc. Zahradník, Bern. Bolzano. Zahradníkovy práce filosofické. Vědecký časopis „Krok“, Jan Svat. Presl; jeho spisy „Rostlinář“, „Lučba“, „Ssavectvo“, „Nerostopis“ a později jiné. Vojt. Sedláčka „Měřictví“ (Geometrie), „Přírodnictví“ (Fysika), „Matematika potažená“. Jungmannova „Historie literatury české“, P. J. Šafaříka „Geschichte der slavischen Sprache und Literatur“. 380

- II. Dobrovský v starších letech. Pomoc při cizích pracích. Dobrovského spisy „Glagolitica“, „Entwurf zu einem allgemeinen Etymologicon der slavischen Sprache“, „Institutiones linguae slavicae veteris dialecti“, „Kritische Versuche die ältere böhmische Geschichte von späteren Erdichtungen zu reinigen“. Literární práce a záměry Dobrovského na konci života. — Dobrovský proti romantickému pojmání slovanského pravěku od polských historiků, od Jungmanna v Historii a od Šafařka v Geschichte. Útok jungmannovců na Dobrovského přes Anglii. John Bowring. 399
- III. Boje o opravy českého pravopisu, Dobrovského myšlenka vědeckého pravopisu analogického. Spory o nový pravopis hlavně mezi Hankou a později Jungmannem a mezi Palkovičem a J. Nejedlým na druhé straně. Další opravy; pravopis skladný a v za w. 413
- IV. Nakladatelství českých knih. Úsilí založit pro českou vědeckou literaturu společnost nebo ústav. Založení Českého musea hlavně českou šlechtou; hrabata Kašpar ze Šternberka a Frant, ze Šternberka. Palackého pobyt v Praze; jeho studium české historie a organizace české práce na prospěch české vědy; založení Časopisu Českého musea a Palackého redigování tohoto orgánu. Stavovský „Časopis pro katolické duchovenstvo“. Odpor jungmannovců k vedení Českého musea. „Sbor k vědeckému vzdělání řeči a literatury české“ a „Maticе Česká“. Vědecká česká řeč pronikla i do České společnosti nauk. 418
- V. Filologické práce v druhé čtvrti XIX. století. Jungmannův Slovník Českoněmecký a drobnější studie; jeho život; působení ve vědeckých institucích. Jungmannovy Sebrané spisy; druhé vydání Slovesnosti a Historie literatury české. Jungmannovy názory hlavně podle „Zápisů“. Fr. Palacký jako literární historik a linguista. V. Hanka filolog český a slovanský. Jos. Vác. Justin Michl. 437

HLAVA PÁTÁ.

Vrchol slovanské idey v české literatuře. Jan Kollár, P. J. Šafařík, Jan Hollý.

I. *Jan Kollár.*

Jeho mládí a vzdělávání ve vlasti. Na studiích na universitě v Jeně. Podněty z německého pangermanismu k národnímu a politickému uvědomení všeslovanskému. Básnická erudice Kollárova. Návrat do vlasti. „Básně“ z r. 1821. První koncepce „Slávy Dcery“ z r. 1824. Konečná úprava „Slávy Dcery“. Její význam. Kollárova a Šafaříkova reforma české řeči spisovné. „Výklad ku Slávy Dceři“. Vydávání písní lidových: „Písně světské lidu slovenského v Uhřích“, „Národní zpíevanky“. — Kollárovo působení v Pešti. Kollárova „Čítanka“ a „Slabikář“, „Nedělní a sváteční i příležitostné kázně a řeči“. Rozpravy o vzájemnosti slovanské. Dva cestopisy do Italie. Učené práce Kollárovy ze slovanské archeologie, dějin umění, filologie a mytologie, hlavně „Rozpravy o jménách . . . národu slovanského“, „Sláva bohyně a původ jména Slávův“, „Staroitalija slavjanská“. Kollár proti Štúrově odluce. Kollár za revoluce 1848 a 1849. Kollár profesorem slovanských starožitností na vídeňské universitě. 452

II. *Jan Hollý.*

Život. Studie a překlady z antických klasiků: „Rozličné básně z Virgilia, Theokrita, Homéra, Ovidia, Tírtea a Horáce“; překlad

„Aeneidy“. Jur Palkovič. Hollého „Selanky“. Eposy „Svatopluk“, „Cyrillo-Metodiada“, „Slav“, „Žalospevi“ a „Pesně“. 500

III. P. J. Šafařík.

Šafařík na gymnasiu v Novém Sadě. Společné plány s Kollárem na povznesení lidu slovenského. „Geschichte der slavischen Sprache und Literatur“; „Serbische Lesekörner“, „Geschichte der süd-slavischen Literatur“. Šafaříkův odchod do Prahy. „Slovanské starožitnosti“. „Slovanský národopis“. Šafaříkovy poměry životní v Praze. Práce o staročeské řeči a literatuře. „Počátkové staročeské mluvnice“. Rozpravy ze srovnávacího jazykozpytu. Vydávání památek staroslovanských, cyrillských a hlaholských. „Památky dřevního písemnictví Jihoslovanů“. „Památky hlaholského písemnictví“. „Glagolitische Fragmente“. Rozprava „Über den Ursprung und die Heimat des Glagolitismus“. Poslední léta života Šafaříkova. 515

HLAVA ŠESTÁ.

České básnictví pod vlivem poesie lidové. Čelakovský a jeho básnická škola.

I. František Ladislav Čelakovský.

Čelakovského mládí a studie. Politický stav národů rakouských po válkách napoleonských. Censura. Čelakovského smysl pro poezii; studie poesie; duševní dispozice. „Smíšené básně“. Jos. Vlast. Kamarýt; jeho činnost básnická. Kamarýtovy „Smíšené básně“. Druhé vydání Čelakovského „Smíšených básní“. Sbírání písní lidových. Vydávání „Slovanských národních písní“. Kamarýtovy „České duchovní písně“. „Selanky“. Literární satira „Literatura Krkonošská“. Překlady: Herdrových „Listů z dávnověkosti“, Goethovy „Márinky“, „Panny jezerní“ od Waltera Scotta. Básnění v duchu poesie lidové. „Ohlas písní ruských“. „Ohlas písní českých“. — Zamýšlený odchod na Rus. Čelakovského korespondence. Redigování „Pražských novin“ a „České Včely“. Trudné poměry životní. „Růže stolistá“. „Spisů básnických knihy šestery“. Epigramy. „Kvítí“. Překlady básní. 535

Život a působení Čelakovského v posledním desetiletí jeho života. Čelakovský profesorem slavistiky na universitě ve Vratislavi. Čelakovského druhá choť Antonie Reisová (Bohuslava Rajská). Čelakovského názory politické. — Čelakovský na universitě v Praze. Usilovná literární činnost na konci života. „Mudrosloví národu slovenského v příslovích“. Studie jazykovědné. „Čtení o srovnávací mluvnici slovanské“. „Čtení o počátcích dějin vzdělanosti a literatury národův slovanských“. „Všeslovanské počáteční čtení“. „Malý výběr z veškeré literatury české“. Smrt Čelakovského. 578

II. Čelakovského škola básnická.

Básnění podle vzoru písní lidových. K. Sudimír šnajdr. Fr. Jaroslav Vacek Kamenický. Jos. Krasoslav Chmelenský. Stoupenci umělecké prostoty v duchu písní lidových mezi mladou generací. Zlidovělé písně umělých skladatelů, Vác. Jaromír Pícek. Sdružování žen k vyšším úkolům národním; „Sestry slovanské“. České básničky. Marie Čacká. 588

III. Alegorie a satira. Josef Jaroslav Langer.

Langer na studiích v Hradci Králové. Josef Chmela. Langer v Praze. Langer spoluredaktorem „Čechoslava“. Langrovy básnické skladby: „Selanky“, „Kopřivy“, „Bohdanecký rukopis“.

„Den v Kocourkově“. Život v rodišti Bohdanči. Pasivita životní a literární. „České krakováčky“. Langrův názor o literatuře tradiční. Ohlas západoevropské politické poesie v české literatuře. Fr. Matouš Klácel jako básník a publicista. Počátky českého novinářství na Moravě.

601

IV. *Vlastenecko-katolická didaktika.*

Katolická tendence v literaturách cizích i u nás. Boleslav Jablonský básník. Redigování almanachu „Vesna“. Láska k Marii Pospíšilové podnětem k „Pisním milosti“. Ráz jediné sbírky Jablonského „Básně“; oddíl „Moudrost otcovská“. Odchod do Haliče. — K. Vinařický buditel a básník; překlady Vergiliových děl básnických, „Pana Boh. Hasištejského, věk a spisy vybrané“. Vinařického básně původní: satirická alegorie „Sněmy zvířat“, „Varito a lyra“, „Vlast“, tragedie „Jan Slepý“, básničky pro děti v „Kytce“. Vinařického přehledy o novější české literatuře pro cizince; Vinařického obrany české řeči ve školách; vydávání slabikářů a čítanek. Frant. Jos. Sláma Bojenický. Vinařického nezdařené práce o českém původu vynálezce tisku Gutenberga a o keltštině jako řeči slovanské. — Vác. Štulc. Jeho překlady z Mickiewicze. Didaktické básně vlastenecko-náboženské: „Pomněnky na cestách života“, „České dumy“. Náboženské: „Perly nebeské“, „Harfa Sionská“. Štulcovo působení na prospěch klerikalismu katolického: časopis „Blahověst“ a jiné publikace. — Frant. Sušil; překlady z antických básníků. Původní básně, „Básně“, „Růže a trní“ a jiné. Moravský katolický klerikalismus. „Moravské národní písně“. „Písmo svaté Nového zákona“, překlad a výklad. — Vincenc Furch básník: „Básně“, „Písně hostýnské“, „Písně velehradské“, „Písně a balady z války uherské“, povídky a báchorky „Barvy a zvuky“. Evang. pastor emigrant Jos. Kačer na obranu české reformace. Frant. Doucha, překladatel Thomsonových „Počasů“, Shakespeareových dramát a básnických děl z mnoha jazyků a skladatel četných knížek pro děti.

619

V. *Karel Jaromír Erben, ideový básník lidové tradice.*

Erbenova mladá léta. Básnické prvotiny, zejména skladby s látkami z tradiční literatury. Erbenovo slovanství. Erbenův poměr k Čelakovskému. „Kytice z pověstí národních“. Látkoslovný a ideový rozbor jednotlivých básní v „Kytici“, „Svatební košile“, „Záhořovo lože“. Erben básník ideí a mravních zásad. Láska mateřská v Erbenových básních: „Polednice“, „Vodník“, „Vrba“, „Lilie“; „Zlatý kolovrat“. „Holoubek“ a „Dceřina kletba“. „Štědrý den“. Celkové ocenění básnické činnosti Erbenovy. Činnost sběratelská. „Prostonárodní písně a říkadla“. „Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských“. Erbenův názor na tradici lidovou; mytologie slovanská. Erbenovy překlady, zejména „Nestorova letopisu“, „Igora“ a „Zadonštiny“. Básník Jos. Jaroslav Kalina.

649

HLAVA SEDMÁ.

Vlastenecké drama a beletrie.

- I. Oživení dramatických her ochotnickými představeními od r. 1812. Jan Nepomuk Štěpánek jako správce českých divadelních her. Štěpánkovy historické hry a frašky. Po Čelakovském redigoval Českou Včelu. Jan Sudiprav Rettig jako dramatický spisovatel. Frant. Rajman epik a dramatik; „Sedlské námluvy“. — Loutkové hry. Biblické hry Fr. Voceďálka.

679

- II. *Václav Kliment Klicpera.*
Klicperův život; od r. 1819 profesorem v Hradci Králové. „Divadlo Klicperovo“ a „Almanach dramatických her od V. Kl. Klicpery“. Rozvoj divadelních ochotnických společností. Klicpera řídil činnost ochotníků královéhradeckých. Snadná tvořivost Klicperova. Historická tragédie „Soběslav“, Klicperovy frašky a veselohry. Povídky historické. Klicperova literární činnost na konci života v Praze. — Slovák Ján Chalupka jako dramatický spisovatel. 690
- III. *Josef Kajetán Tyl.*
Tylovo mládí a studie; rok u V. Kl. Klicpery. První pokusy literární. Tyl členem kočující divadelní společnosti; činnost pro divadlo. Tyl redaktorem Květů, Vlastimila a Pomněnek; organizoval české společenské zábavy. Tyl dramaturgem, skladatelem a překladatelem divadelních her; „Čestmír“, „Fidlovačka“. Povídky historické, „Rozina Ruthardová“, „Dekret Kutnohorský“ a j. Povídky ze života současného, hlavně román „Poslední Čech“; tendence vlastenecká. Povídky ze života umělců; román „Pout českých umělců“. Povídky sociálního rázu; povídky z venkovského života. Nové období dramatické činnosti: hry z občanského a rodinného života; „Paličova dcera“. Pohádkové hry „Strakonický dudák“, „Jiříkovo vidění“ a j. Historické hry se snahami a smýšlením doby současné; „Kutnohorští havíři“, „Jan Hus“, „Žižka z Trocnova“, „Drahomíra a její synové“. Redigování „Pražského posla“. Tyl politik. Utrpení na konci života, zejména pronásledováním reakční vlády. 705
- IV. *Frant. Turinský, lyrik, autor „Elegií polabských“.* Turinský, skladatel první české osudové tragédie „Angelina“. Vlastenecká dramata historická; „Pražané r. 1848“ a zlomky dramatu „Záviš Vítkovec“ a „Přemysl Otakar II.“. Truchlohra „Virginie“. — Š. K. Macháček. Překlady básní, dramata a libret. Básník lyrický a baladista. Macháčkova původní dramata: „Ženichové“, „Záviš Vítkovec“ a jiná; „Nové divadelní hry“. Dramata jiných básníků. 726
- V. *Jan Erazim Vocel, skladatel vlastenecko-historických zpěvů.*
Vocelovy studie v Kutné Hoře, v Praze a ve Vídni. Šestnáctiletý pobyt v cizině. Literární působení: osudová tragédie „Harfa“, romantické povídky německé a české; německá dramata. Cykly historických zpěvů „Přemyslovci“ a „Meč a kalich“. Tendenční skladba „Labyrint Slávy“. Vocel jako publicista a básník politický; „Před březnem 1848“ a „Po březnu 1848“. 735
- VI. *Beletristé Jan Jindřich Marek a Prokop Chocholoušek.*
Markova sbírka nevyspělých prvotin „Básně“; pozdější veršované skladby, zejména romance a historické zpěvy. Sbírká romantických povídek historických i ze života současného „Konvalinky“; historické novely „Jarohněv z Hrádku“ a „Mastičkář“. Soubor Markových prací „Zábavné spisy“. Marek proti vnikání nových směrů ze světové literatury k nám. — Pražan Jiří K. Herloš (Herloszohn), skladatel německých románů z české historie. — Prok. Chocholouška studie, pobyt v Itálii a mezi Jihoslavy. Historická beletrie z českých dějin, román „Templáři v Čechách“ a četné povídky. Humoristický časopis „Kocourkov“. Žurnalistická činnost v revolučním období. Pronásledování; internace v Haliči a potom v rodišti Chocholouškově Sedlci. Povídky z historie a ze života Jihoslavanů; „Jih“. — Siegfried Kapper, německý překladatel národních písní srbských a skladatel českých „ohlasů“ písní srbských „Zpěvy lidu srbského“ a „Gusle“. 742
- VII. *Humor let třicátých a čtyřicátých. Fr. Jaromír Rubeš.*
Rubšovy „Deklamovánky“. Časopis „Paleček, milovník žertu a

pravdy". Rubšovy prozaické drobné humoresky; „Pan amanuensis na venku". Sentimentální „Harfenice". — Vác. Filípek a Frant. Hajniš.

758

HLAVA OSMÁ.

Byronský romantismus. K. H. Mácha a jeho současní stoupenci.

I. *K. H. Mácha.*

Dojmy z mládí; učení a studium básní. Německé pokusy básnické z r. 1829. České prvotiny básnické. Máchova lyrika milostná, vlastenecká a reflexivní. Rozsáhlá erudice. Cestování po Čechách; cesta do Italie. — Máchova novelistika. Zlomky ze zamýšleného historického románu „Kat"; z něho otištěný I. oddíl „Křivoklad". „Obrazy ze života mého". Román „Cikáni". — Zlomky dramát. Básnické povídky: zlomek „Mnich" a „Máj". Mácha v Litoměřicích; jeho předčasná smrt. Mácha v současné kritice a v pozdějším vývoji české literatury.

765

II. *Karel Sabina*

Sabinovo mládí. Podněty v Praze a ve Vídni. Sabina básník a kritik. Sabina beletrista v prvním období. Povídka „Hrobník". Povídky historické. Josef Jiří Kollár jako beletrista v době předbřeznové. Jakub Malý kritik a odpůrce Sabinův. Sabina žurnalista a politik, zejména r. 1848. — Sabina po návratu z olomouckého vězení roku 1857. Literární činnost v druhém období, hlavně beletrie. Strastný konec života po odsouzení Sabiny jako zrádce národa.

809

III. *Václav Bolemlr Nebeský.*

Nebeského mládí a učení. Národní probuzení na studiích filosofie v Praze. Erudice a vývoj k básnické činnosti. Studie medicíny. Pobyt ve Vídni v letech 1843—1846. — Nebeského menší básně v časopisech, písně erotické a náladové a básně vlastenecké. „Protichůdci". Nebeský kritik. — Snaha získat české literatuře českoněmecké židovské spisovatele. Publicistická činnost na prospěch snah buditelských. Nebeský vychovatelem u Neuberků. Politická činnost.

826

HLAVA DEVÁTÁ.

Mladé Slovensko.

I. *Generace přechodu: Karel Kuzmány a epigoni Kollárovi.*

Duch let třicátých. Zápas kladných a záporných tendencí v slovenském životě. M. Hamulják a jeho skupina. — K. Kuzmány, jeho život a působení; jeho poesie. Prostupování klasicismu s romantismem. Idylické epos „Běla". Básnické „Modlitby". Písně duchovní ve Zpěvníku 1842. Filosofický román „Ladislav". Kritická činnost, Kuzmányho českoslovenství. Slovenské písně vlastenecké. Náboženská produkce. — Epigoni Kollárovi: Samuel Godra. L'udevít Zello. Karel Štúr. Jonáš Záborský. Spisování lidovýchovně: Kašpar Bělopotocký (Fejérpataky). Dan. G. Lichard. Jan Kadavý. — Studentské spolky při ústavech na Slovensku v době přechodu. Časopisy a studentské almanachy, vycházející v době přechodu na Slovensku.

838

II. Doba Štúrova.

Politický, kulturní a duchovní charakter doby Štúrovy. Vývoj Slovenska od let čtyřicátých do let sedmdesátých. Zpěvník z r. 1842, poslední velký symbol československé jednoty. — Jazykový a duchovný rozkol r. 1844, jeho kořeny, pohnutky a jeho důsledky. Vývoj po rozkolu. — L'udevít Štúr. Josef Miloslav Hurban, Michal Miloslav Hodža. Ondrej Sládkovič. Samo Chalupka, Janko Kráľ. Ján Botto. Samuel Tomášik. Janko Kalinčák. Janko Matúška. August Horislav Škultéty. Samo Bohdan Hroboň. Ján Francisci-Rimavský. Viliam Pauliny-Tóth. Ján Palárik. Andrej Radlinský. Jirí Slota-Rajecký. Pavel Dobšinský. Petr Záboj Hostinský (Kellner). Pavel Hečko. Časopisecká činnost štúrovců. Závěr.

868

HLAVA DESÁTÁ.

Satirou proti romantismu. Dověšení snah buditelských úsilím politickým. Koubek, Havlíček.

- I. Jan Pavoslav Koubek. Jeho studie; první pokusy v básnění. Šestiletý pobyt v Haliči; studium polské a ruské literatury. Koubek profesorem české řeči a literatury na pražské universitě. Koubkovy články publicistické. Elegické skladby, hlavně „Hroby básníků slovanských“. Satiry: „Sylvestrova noc“, „Ženský sněm“, epicko-reflexivní „Rokoko“, „Básníkova cesta do pekel“. Celková charakteristika Koubka básníka.
- II. Literárně historická badání o Havlíčkovi. Havlíčkovo učení na školách a sebevzděláním. Rozchod s katolickou církví. Havlíček Slovan. Básnická činnost v mladých letech. Pobyt na Rusi. „Obrazy z Rus“, Havlíčkovy epigramy. Překlady z Gogola. — Havlíček o českém vlastenectví; kritika Tylovy novely „Poslední Čech“. Havlíček o slovenské odluce. Článek „Slovan a Čech“; o slovenské vzájemnosti. Havlíček kritik. — Havlíček žurnalista a politik; redigování „Pražských novin“ a „České Včely“. Vydávání samostatných „Národních novin“; satirická příloha „Šotek“; parodistické politické písně. „Duch Národních novin“, „Epištoly Kutnohorské“. — Havlíček konfinován v Brixenu. „Tyrolské elegie“. „Kráľ Lávra“. „Křest sv. Vladimíra“. Úhrnná charakteristika Havlíčkovy poesie. Návrat do Čech.

924

937

HLAVA JEDENÁCTÁ.

Samostatná česká věda od let třicátých do šedesátých.

- I. *Historie, dějiny umění, prehistorie, slovanský národopis, česká literární historie.*
Palacký historik. Z prací přípravných: o pramenech českých dějin; kulturně historické, „Všeobecný staročeský kalendář“, „Popis království českého“, „Předchůdcové husitství“ a jiné. „Geschichte von Böhmen“, „Dějiny národu českého“ a jejich význam. „Documenta Mag. Joannis Hus vitam, doctrinam, causam illustrantia“. Palacký politik a organisátor české kulturní práce za reakce. — Vác. Vlad. Tomek. První a druhé období jeho literární činnosti. „Děje země české“. Odborné stati. České a německé děje university pražské. Tomkova revoluční svobodomyslnost. Za reakce obrat ve

XIII

smýšlení Tomkově, Tomek profesorem rakouského dějepisu na universitě pražské; „Děje mocnářství rakouského“. — Historické badání o moravských dějinách. Beda Dudík. — Jan Er. Vocel jako historik umění a prehistorické archeologie. Vocel profesorem na pražské universitě. Příspěvky k historii staré literatury české a k dějinám umění. „Archaeologische Parallelen“. „Pravěk země české“. — K. Vladislav Zap. Jeho pobyt v Haliči; o polské literatuře a národopise ukrajinském. „Zrcadlo ve Východní Evropě“. Zapova choť Honorata z Wiśnowskich. Zap v Praze od r. 1845. Časopis „Poutník“. „Všeobecný zeměpis“. Redaktorem „Památek archaeologických a místopisných“. „Českomoravská kronika“. Václava Bolemíra Nebeského literárně historické studie ze staré literatury české. Nebeský úředníkem Českého musea a Matice České za reakce. Studie z cizích literatur. Překlady řeckých a latinských dramát. „Kytice ze španělských romancí“ od Nebeského a od Jos. Čejky. „Novořecké národní písně“. Julius Fejfalik, odborný pracovník o staročeské literatuře. Proti pravosti RK „Alt-öechische Leiche, Lieder, Sprüche“. K. J. Erben, vydavatel starých památek českých, zejména Štítného „Knižek šesterých o obecných věcech křesťanských“, „Výboru z literatury české“ doby střední a „M. Jana Husi Sebraných spisů českých“. „Regesta diplomatica Bohemiae et Moraviae“. Ant. Gindely, badatel o Jednotě bratrské. — Sabinovy stati z novočeské literatury. „Dějepis literatury československé staré a střední doby“. Alois Vojtěch Šembera, historik a filolog.

966

II. *Česká filozofie předbřeznová a za reakce.*

Charakteristika filosofických pokusů obrozenských. Retrospektiva a perspektiva. Filosofové přírodní: Jan Evang. Purkyně. Karel Slavoj Amerling. Český hegelianism: Augustin Smetana. František Matouš Klácel. Jan Ign. Hanuš. Počátky českého herbartovství a schopenhaurovství: František Čupr. Pronikající orientace západoevropská: Karel Boleslav Štorch. Závěr. Rozdílné a jednotící znaky filosofie předbřeznové.	1009
Opravy a doplňky.	1024
Rejstřík osobní.	1027